

تاثیر تسلط محیطی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی

مر نضی بابائی

کارشناس رشته حسابداری

ایمیل: Mr.mortezababaei@gmail.com

چکیده

دانش آموزان به عنوان رکن اساسی نظام آموزشی، در دست یابی به اهداف نظام آموزشی کشور، نقش و جایگاه ویژه ای دارند، توجه به این قشر از جامعه از لحاظ آموزشی و تربیتی، باروری و شکوفایی هر چه بیشتر نظام آموزشی و تربیتی جامعه را موجب می گرد. یکی از شرایط مؤثر بر یادگیری در میان یادگیرندگان، انگیزه است. وقتی در نظام آموزشی مشکلاتی همچون افت تحصیلی رخ می دهد، از انگیزش یادگیرنده، به عنوان یکی از علل مهم یاد می شود. در کاربردهای آموزشی انگیزش، به تعابیر مختلفی از قبیل انگیزش تحصیلی یا انگیزش یادگیری برخورد می کنیم و صاحب نظران منبع این انگیزش را گاهی درونی و گاهی بیرونی می دانند (کلارک و شروت، ۲۰۲۰). تسلط محیطی بر این نکته تاکید دارد که، برای ایجاد و حفظ محیط کاری و خانوادگی مطلوب هر شخصی، همواره به نیروی خلاقه او احتیاج است. جامعه آماری پژوهش دانش آموزان مقطع ابتدایی پایه پنجم پسرانه منطقه ۶ تهران که برابر با ۴۶۰ دانش آموز می باشد، با توجه مشخص بودن حجم جامعه آماری، برای نمونه گیری از جدول مورگان استفاده شد و نمونه آماری برابر با ۲۱۰ دانش آموز پسر پایه پنجم به دست آمد. روش نمونه گیری تحقیق حاضر تصادفی ساده است.

نتایج نهایی تحقیق نشان می دهد که **تاثیر تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی با نقش میانجی هدف گرایی تحصیلی** **کلمه های کلیدی:** تسلط محیطی، انگیزش پیشرفت تحصیلی، هدف گرایی تحصیلی

۱- مقدمه

با استفاده از داده های کل مشخص کرد (الکسیک و همکاران، ۱، ۲۰۲۲). رایان و گرولنیک (۲۰۱۵)، دانش آموزان دبستانی را در مورد سطح حمایت از خودمختاری دانش آموزان در کلاسهای درس مورد بررسی قرار دادند. محققان دریافتند که میانگین کلاس در این معیار مقدار قابل توجهی از واریانس را در نمرات فردی (۱۶٪) پیش بینی می کند (شالوکی و همکاران، ۲۰۲۲). تعداد کمی از محققین، هم ادراکات فردی و هم مجموعه کلاسی را در نظر گرفتند، اما در تحلیل های جداگانه. با این حال، انجام هر یک از این انتخابها، ساختار ذاتاً تو در تو داده های محیط کلاس درس را نادیده می گیرد. با توجه به اینکه افت تحصیلی می تواند چنین تأثیرات ناتوانکننده بر رشد اجتماعی و عاطفی دانش آموزان و احساس کنترل داشته باشد و رفتارهای اجتنابی را ترویج می کند، درک عواملی که می توانند تمایلات انگیزش پیشرفت را توضیح دهند از اهمیت بالایی برخوردار است. یک عامل آسیب پذیری است که قبل از وقوع یک رویداد منفی فعال یا در حال حرکت است و می تواند تأثیر مستمری بر عملکرد افراد مستعد عدم هدفگرایی تحصیلی است. یک از عوامل مهمی که بر نتایج تحصیلی تأثیر به سزایی دارد جهت گیری هدف دانش آموزان است. جهت گیری هدف در واقع، به عنوان جهت گیری های موقعیتی برای عمل در یک تکلیف پیشرفت تعریف می شود. برخلاف اهداف آموزشی که مبنای تشابهات فردی است، جهت گیری هدف مبنای تفاوت های فردی در موقعیت های تحصیلی است و بر اساس آنها می توان میزان موفقیت فرد را در این گونه موقعیت ها پیش بینی نمود (سهرابی و همکاران، ۱۳۹۸).

چندین محقق استدلال کرده اند که انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می تواند تحت تأثیر تسلط محیطی دانش آموز که با آنها مواجه می شوند، می باشد. ادراک دانش آموزان از اهداف معلمانشان برای یادگیری که از طریق پاسخ به دانش آموزان، انتخاب تکالیف یادگیری و ارزیابی ها و خطمشی نمره دهی منتقل می شود، ممکن است تغییر کند. جهت گیری های اولیه دانش آموزان نیز بر ادراک آنها از اهداف معلم تأثیر می گذارد. البته، اهداف برای یادگیری تنها اهداف برجسته دانش آموزان نیستند. دانش آموزان، باید زمینه همسالان و فشارهای والدین را در انتخاب از بین اهداف گاه رقابتی در نظر بگیرند. از آنجایی که به نظر می رسد روابط بین این متغیرها در طول زمان تکامل می یابد، برای محققان بسیار مهم است که از طرح های طولی برای مطالعه جهت تأثیر استفاده کنند. تا به امروز، مطالعات کمی از این رویکرد برای تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی استفاده کرده اند، بنابراین این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی با نقش میانجی هدفگرایی تحصیلی تأثیر دارد؟

۲- مبانی نظری تحقیق:

هدف گرایی تحصیلی: جهت گیری که فرد در انتخاب اهداف تحصیلی و برخورد با تکالیف مرتبط با یادگیری دارد، به صورت ناخودآگاه می باشد. هدف گذاری تحصیلی در پیش بینی و درک افراد در موقعیت های تحصیلی و پیشرفت آن ها تأثیر دارد.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

هدف گرایي تحصيلي: منظور از هدف گرايي تحصيلي نمره اي است که دانش آموزان از پرسشنامه بوفارد و همکاران (۱۹۹۸) با استفاده از ۱۵ گويه کسب خواهند کرد. تسلط محيطي: منظور از تسلط محيطي نمره اي است که دانش آموزان از پرسشنامه ريف (۲۰۰۲) با استفاده از ۸ گويه کسب خواهند کرد.

انگيزش پيشرفت تحصيلي: منظور از پيشرفت تحصيلي نمره اي است که دانش آموزان از والرند (۱۹۹۲) با استفاده از ۲۸ گويه کسب خواهند کرد

تسلط بر محيط

يکي ديگر از کليدهاي رسيدن به بهزيستي، تحت کنترل داشتن جهان پيرامون است. يعني هر کسي بايد بتواند تا حد زيادي بر زندگي و محيط اطرافش تسلط و احاطه داشته باشد و اين کار در گرو اين است که فرد محيطش را مطابق خصوصيات و نيازهاي فردي خود شکل دهد و بتواند آن را به همان شکل نگه دارد.

چنين تسلط و احاطه اي تنها با تلاش ها و عملکرد خود فرد، و در متن کار، خانواده و زندگي اجتماعي او بدست مي آيد. داشتن کنترل در زندگي، چالشي است که انسان تا آخر عمر با آن روبروست. اين جنبه از بهزيستي بر اين نکته تاکيد دارد که، براي ايجاد و حفظ محيط کاري و خانوادگي مطلوب هر شخصي، همواره به نيروي خلاقه او احتياج است. چنين محيطي است که براي فرد و اطرافيانش بهترينها را به همراه دارد و زماني که در چنين محيطي قرار داريم، متوجه مي شويم که تسلط، قوي ترين نيرو و توانايي انسان است (ميکائيلي، ۱۳۹۹).

پيشينه تحقيق

تحقيقات خارجي

کاراگاني و همکاران ۱ (۲۰۲۲)، به پژوهشي تحت عنوان " تسلط محيط يادگيري و عوامل عاطفي براي پيش بيني پيشرفت تحصيلي دانش آموزان " پرداختند. پژوهش حاضر با در نظر گرفتن رويکردهاي يادگيري و متغيرهاي عاطفي به همراه سرعت مطالعه به بررسي نيمرخ دانشجويان مي پردازد. نمونه شامل ۴۰۶ دانشجوي علوم اجتماعي است (۱ / ۳۴ درصد سال اول، ۶ / ۲۷ درصد سال دوم، ۷ / ۱۶ درصد سال سوم و ۶ / ۲۱ درصد سال چهارم). آنها اين موارد را تکميل کردند : (الف) پرسشنامه رويکردهاي يادگيري و مطالعه (ب) پرسشنامه تجربه دانش آموزان از احساسات (ج) پرسشنامه تنظيم هيجان (د) فرم کوتاه نياز به شناخت و (ه) احساس انسجام مقياس. سرعت مطالعه بر اساس دوره هايي که آنها شکست خوردند ارزيابي شد. اين مطالعه نقش احساس انسجام و نياز به شناخت را در يادگيري دانش آموزان پيشنهاده مي کند و از پيشنهادهات اخير در مورد نقش حياتي ويژگي هاي صفت و سلامت روان در يادگيري حمايت مي کند. يافته ها نمايه هاي چهار دانش آموز را نشان مي دهند : (الف) دانش آموزان بي نظم سطحی (ب) دانش آموزان سازمان يافته عميق (ج) دانش آموزان ناسازگار بالا با حس انسجام پايين و (د) دانش آموزان ناهمگون متوسط با نياز کم به شناخت. علاوه بر اين، دانشجويان سال اول به احتمال زياد سطح شکست را افزايش مي دهند. يافته ها در رابطه با ادبيات اخير مورد بحث قرار مي گيرند.

پارکر و همکاران ۲ (۲۰۲۱)، به پژوهشي تحت عنوان " ديده گاه انگيزشي در مورد ارزيابي پيشرفت، احساسات و عملکرد در تسلط محيطي آنلاين " پرداختند. تئوري ارزش کنترل معتقد است که ارزيابي هاي شناختي و احساسات بر انگيزه و يادگيري در موقعيت هاي پيشرفت حاکم است. در اين چارچوب، ما از تجزيه و تحليل نمايه پنهان براي شناسايي پروفایل هاي انگيزشي چند وجهي شامل کنترل تحصيلي و ارزيابي ارزش و احساسات پيشرفت (خستگي، اضطراب، لذت) استفاده کرديم. سه پروفایل انگيزشي شناسايي شد که شامل ارزيابي ها و احساسات همزمان در شروع يک دوره آموزشي آنلاين دانشگاهي دو ترم بود: کنترل بالا- لذت، کنترل کم-خستگي، کم ارزش-خستگي. اين پروفایل هاي انگيزشي مربوط به ادراک پيشرفت و عملکرد در شش آزمون در دوره روانشناسي مقدماتي دو ترم است. دانش آموزان کنترل-لذت بالا موفقيت بيشتري را گزارش کردند و نمرات بهتري را نسبت به دانش آموزان با کسالت پايين و کم ارزش گزارش کردند و در همه آزمون ها عملکرد بهتري از دانش آموزان با بي حوصلگي پايين داشتند. اين يافته ها ماهيت پروفایل هاي انگيزشي مرتبط با ارزش کنترل سازگار (در مقابل ناسازگار) را که پيشرفت تحصيلي را در يک دوره آنلاين پيش بيني مي کنند، مستند مي کنند.

پارکر و همکاران ۳ (۲۰۲۰)، به پژوهشي تحت عنوان " ايمني روانشناختي محيط يادگيري در مدرسه به عنوان عامل رشد انگيزه پيشرفت " پرداختند. اين مقاله به بررسي تأثير ايمني روانشناختي محيط يادگيري در مدرسه ورزشي بر تجلي انگيزه پيشرفت در ورزشکاران جوان اختصاص دارد. انگيزه ورزشي در ورزشکاران جوان رابطه معني داري بين انگيزه دستيابي به موفقيت در ورزش و ايمني، انگيزه ابراز وجود اجتماعي و رضاييت. انگيزه و ايمني مدني و ميهني تعيين شده است. تفاوت در تجلي انگيزه هاي ورزشي در بين ورزشکاران با سطح ايمني اجتماعي و روانشناختي بالا و سطح پايين نشان دهنده تأثير امنيت اجتماعي و رواني محيط

يادگيري در مدرسه ورزشي بر تظاهرات انگيزه دستيابي به موفقيت فردي و جهت گيري به سمت منافع تيمي و جمعي يافت شده است. نتايج به دست آمده را مي توان در تمرينات رواني ورزشکاران در نظر گرفت.

تحقیقات داخلی

مرادی و همکاران (۱۴۰۱)، به پژوهشی تحت عنوان “ بررسی نقش واسطه‌ای خودکارآمدی تحصیلی در رابطه بین فاکتورهای موفقیت با انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان ” پرداختند. هدف از پژوهش بررسی نقش واسطه‌ای خودکارآمدی تحصیلی در رابطه بین فاکتورهای موفقیت با انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان بود. این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل همه دانش‌آموزان دختر پایه‌ی یازدهم شهر کرمانشاه در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بودند. از این جامعه، ۴۰۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. جهت برآورد ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه‌های خودکارآمدی تحصیلی

دانش‌آموز جینک و مورگان (۱۹۹۹)، هویت تحصیلی موفق واز و ایزاکسون (۲۰۰۸)، باورهای معرفت شناختی شومر (۱۹۹۰)، نیازهای اساسی روانشناختی گاردیا و همکاران (۲۰۰۰) و انگیزش پیشرفت هرمنس (۱۹۸۷) بودند. نتایج پژوهش نشان داد که برآش مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری پژوهش، تأیید شد. نتایج نشان داد که باورهای معرفت شناختی بر انگیزش پیشرفت و خودکارآمدی تحصیلی، هویت تحصیلی بر خودکارآمدی تحصیلی و انگیزش پیشرفت، نیازهای اساسی بر خودکارآمدی تحصیلی و انگیزش پیشرفت، خودکارآمدی تحصیلی بر انگیزش پیشرفت، باورهای معرفت شناختی بر هویت تحصیلی موفق و نیازهای اساسی و نهایتاً نیازهای اساسی بر هویت تحصیلی موفق تأثیر مثبت و معنی‌داری سطح ۹۵ درصد اطمینان معنادار دارد.

عبدی و همکاران (۱۴۰۰)، به پژوهشی تحت عنوان “ بررسی ارتباط انگیزش پیشرفت با رضایت از عوامل محیطی آموزشی ” پرداختند. انگیزش از مباحث مهم آموزش عالی و از عوامل مؤثر در افزایش کارایی است. در دانشجویان انگیزه پیشرفت، از اهمیت خاصی برخوردار است؛ با این انگیزه، افراد تحرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت‌آمیز یک تکلیف، رسیدن به هدف یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی را در کار خود دنبال می‌کنند. با توجه به ماهیت علم معماری و مداخلات کالبدی آن در محیط ساخته شده، عامل موقعیت یعنی محیط و محرکهای بیرونی قرابت بیشتری با دامنه و اقدامات معماری دارد که از عوامل مؤثر بر انگیزش است. یافته‌ها نشان داد رضایت‌مندی از عوامل محیطی که شامل فاکتورهای کالبدی، اجتماعی و مدیریتی خوابگاه است، ارتباط معنی‌داری با انگیزه پیشرفت دانشجویان دارد. از بین مولفه‌های کالبدی، ویژگی‌های کالبدی ساختمان تسهیلات و خدمات کالبدی و از بین عوامل اجتماعی، شخصی سازی و حریم خصوصی، امنیت اجتماعی، تعلق مکانی و دلبستگی، و عوامل مدیریتی رابطه مثبت و معنی‌داری با انگیزه پیشرفت داشتند. نتایج رگرسیون چندگانه نیز نشان داد متغیرهای پیش‌بین روی هم رفته ۴۱ درصد از واریانس انگیزه پیشرفت دانشجویان را تشکیل داده‌اند. با توجه به ماهیت معماری و مداخلات کالبدی آن در محیط ساخته شده می‌توان رضایت از فضاهای خوابگاهی را بهبود بخشید چرا که توجه به عوامل محیطی می‌تواند انگیزه پیشرفت را در دانشجویان ارتقاء دهد.

۳- فرضیه تحقیق

فرضیه اول: تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی تأثیر معناداری دارد.

فرضیه دوم: تسلط محیطی دانش آموز بر هدف‌گرایی تحصیلی تأثیر معناداری دارد.

فرضیه سوم: هدف‌گرایی تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی تأثیر معناداری دارد.

فرضیه چهارم: هدف‌گرایی تحصیلی در تأثیر بین تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی نقش میانجی می‌انجامد.

۴- روش تحقیق

اهداف اصلی:

۱- تعیین تأثیر تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی

۲- تعیین تأثیر تسلط محیطی دانش آموز بر هدف‌گرایی تحصیلی

۳- تعیین تأثیر هدف‌گرایی تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی

۴- تعیین تأثیر تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی با نقش میانجی هدف‌گرایی تحصیلی

قلمرو موضوعی

قلمرو موضوعی این تحقیق تأثیر تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی با نقش میانجی هدف‌گرایی تحصیلی

قلمرو مکانی

دانش‌آموزان مقطع ابتدایی پایه پنجم پسرانه منطقه ۶ تهران.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش دانش‌آموزان مقطع ابتدایی پایه پنجم پسرانه منطقه ۶ تهران که برابر با ۴۶۰ دانش‌آموز می‌باشد.

روش‌ها و ابزار گردآوری اطلاعات:

در این پژوهش ابتدا برای گردآوری اطلاعات در زمینه‌های مبانی نظری و تدوین ادبیات تحقیق و تعاریف عملیاتی از روش مطالعه کتابخانه‌ای شامل مطالعه کتابها، مقاله‌ها، نشریه‌ها، رساله‌ها و منابع علمی موجود در دانشگاه و مراکز علمی استفاده شده است.

پرسشنامه انگیزش تحصیلی والراند ۱۹۹۲

این مقیاس، بر مبنای نظریه (خود- تعیین کنندگی) ساخته شده و دارای ۲۸ پرسش هفت گزینه‌ای بر اساس مقیاس لیکرت اصلا مطابقت ندارد تا کاملا مطابقت دارد است.

آمار توصیفی

پراکندگی دیده شده در جواب‌ها نشان از آن دارد که پاسخ دهندگان از دامنه اظهار نظرهای گوناگونی برخوردار هستند و این مسئله می‌تواند به جامع بودن بیشتر پاسخ‌ها منجر شود.

جدول ۴-۱: شاخص‌های آماره‌های توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیرهای تحقیق	میان گین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی	کم ینه	بیشینه
تسلط محیطی	۲/۰۹	۰/۶۵	-۰/۳۱	۴۱	۲	۳۶
انگیزش پیشرفت	۱/۳۴	۱/۲۳	۰/۸۱	-۰/۶۲	۱	۱۳۱
هدف گرایی	۷/۵۱	۰/۸۸	۱/۰۵	۰/۵۳	۵	۸۹
	۳				۹	

آمار استنباطی

تجزیه و تحلیل روابط مبتنی بر الگوی معادلات ساختاری

آنگونه که در فصل پیشین تشریح شد در راستای بررسی رابطه‌ها از مدل‌یابی معادلات ساختاری با بهره‌گیری از نرم افزار Smartpls استفاده می‌گردد. در این تیپ الگوها مراحل و ترتیب انجام آزمون‌ها به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- مشخص نمودن وضعیت بارهای عاملی و حذف سوالات نامرتبط احتمالی
- ۲- برازش در قالب مدل اندازه‌گیری
- ۳- برازش در قالب مدل ساختاری
- ۴- برازش در قالب کلی
- ۵- تبیین روابط و بررسی فرضیه‌ها

بررسی بارهای عاملی

از پیش فرض‌های اساسی تحلیل ساختاری تبیین رابطه بین سوالات با متغیرهاست. برای این منظور از تحلیل عاملی و بارهای عاملی استفاده شده است.

برای سنجش مناسب بودن این شاخص از آزمون بارهای عاملی بر روی مدل ساختاری پژوهش استفاده می‌شود. ضرایب بارهای عاملی روی مسیرهای میان هر یک از متغیرها و سوالاتش ترسیم شده است. بسته به اینکه محقق چه میزان دقت را برای حذف سوالات در نظر بگیرد، مقادیر ملاک متغیر است. با این حال، کمترین سرحد معرفی شده مقدار ۰/۴ است (هالند، ۱۹۹۹).

نتیجه بارگذاری و اجرای تکنیکی مدل نشان می‌دهد که تعدادی از گویه‌ها (به شرح جدول زیر) دارای بار عاملی نامناسب هستند که نسبت به حذف آنها از مدل اقدام شده و در نتیجه مدل مجدداً بارگذاری گشت. در حالت جدید کلیه گویه‌ها دارای بارعاملی مناسب هستند.

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

جدول ۴-۲: بارهای عاملی نامناسب

شماره گویه	متغیر	بار عاملی
Q13	هدف گرایی	۰/۲۶۹
Q19	هدف گرایی	۰/۲۸۰
Q22	هدف گرایی	۰/۳۰۹
Q34	انگیزش پیشرفت	۰/۱۶۲
Q40	انگیزش پیشرفت	۰/۱۹۹
Q55	انگیزش پیشرفت	۰/۲۸۸

برازش مدل اندازه‌گیری

در این وضعیت، از آزمونهای خاص مانند آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا و روایی واگرا به منظور اطمینان از کیفیت مطلوب برازش در مدل اندازه‌گیری بهره گرفته می‌شود. نتایج این آزمونها در جداول آتی نشان داده شده است. لازم به یادآوری است که آستانه مطلوب و قابل قبول هر معیار در ستون بالای آن جدول نشان داده شده است.

جدول ۴-۳: نتایج معیارهای آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی

متغیرها	ضرایب آلفای کرونباخ (Alpha > 0.7)	ضرایب پایایی ترکیبی (CR > 0.7)
تسلط محیطی	۰/۸۹	۰/۹۱
انگیزش پیشرفت	۰/۸۲	۰/۸۴
هدف گرایی	۰/۹۰	۰/۹۱

معیار کلاسیک بررسی پایایی آلفای کرونباخ است. آلفای کرونباخ براساس میزان پراکنش داده‌ها تعیین می‌شود و انحراف معیار عامل اصلی سنجش پایایی است. از دیگر سو پایایی ترکیبی بر پایه هماهنگی داخلی گویه‌های هر متغیر محاسبه می‌گردد. از این رو معیار مناسب تری محسوب می‌شود. بر این اساس با توجه به آنکه مقدار قابل قبول برای هر دو شاخص قرار گرفتن بالاتر از ۰/۷ است و بر اساس یافته‌های تحقیق، این مقدار برای همه متغیرهای تحقیق بیش از این مقدار است، از این رو می‌شود مطلوب بودن پایایی را در این تحقیق تایید کرد. ضمن آنکه بر اساس مشاهدات بیان شده در جدول ۴-۴، روایی همگرایی مدل هم مورد تایید قرار گرفته است.

جدول ۴-۴: نتایج AVE

متغیرها	میانگین واریانس استخراجی (AVE > 0.5)
تسلط محیطی	۰/۵۴
انگیزش پیشرفت	۰/۵۱

۰/۵۶

هدف گزایی

سرانجام آخرین معیار در این راستا، بررسی روایی نسبت خصیصه متفاوت به مشابه است. مطالعات اخیر نشان می‌دهند که معیارهای بارهای عرضی برای بررسی روایی کافی نیست. در این خصوص هنسلر، به منزله یک راه حل، معیار اعتبار نسبت خصیصه متفاوت به مشابه را ارائه می‌دهد. بر این اساس، امروزه این اعتبار همچون معیار مهمی برای آزمون روایی واگرا مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. معیار HTMT برابر است با میانگین همه ضرایب معرفیها که متغیرهای متفاوت را می‌سنجیده نسبت به میانگین متوسط همبستگی معرف‌هایی که همان متغیرها را مطالعه می‌کنند.

در خصوص مقدار HTMT اگر این مقدار پایین تر از ۰/۹ قرار گرفته باشد، بین دو متغیر انعکاسی روایی واگرا برقرار خواهد بود و همانگونه که می‌توان دید این مسئله در خصوص کلیه موارد برقرار است.

جدول ۴-۵: بررسی شاخص روایی واگرا

	تسلط محیطی	انگیزش پیشرفت	هدف گزایی
تسلط محیطی			
انگیزش پیشرفت	۰/۶۶۱		
هدف گزایی	۰/۵۹۸	۰/۶۰۲	

برازش مدل ساختاری

در این نوع از برازش با بهره‌گیری از معیارهایی نظیر R^2 و Q^2 رابطه بین متغیرها مورد واکاوی قرار خواهد گرفت. یادآور می‌شود که شاخص R^2 معیاری است که نشانگر تاثیر یک متغیر برونزا بر یک متغیر درونزا است و سه آستانه ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای این شاخص لحاظ می‌شود (هنسلر و همکاران، ۲۰۱۵). آنگونه که در شکل ۴-۱ نیز دیده می‌شود، این شاخص برای متغیر وابسته محاسبه شده است و با توجه به نتیجه‌های بیان شده می‌شود مشاهده کرد که از مقدار مناسبی برخوردار هستند. جدول ۴-۶ بیان‌کننده اعتبار مدل در بخش ساختاری با توجه به این معیار می‌باشد.

جدول ۴-۶: نتیجه معیار R^2

مقدار R^2	متغیرها
۰/۵۲۱	انگیزش پیشرفت
۰/۵۴۵	هدف گزایی

علاوه بر این شاخص Q^2 هم قدرت پیرآورد مدل را مشخص می‌کند. چنانچه مقدار این شاخص در خصوص یک سازه درونزا مقدارهای ۰/۰۲ و ۰/۱۵ و ۰/۳۵ باشد به ترتیب بیانگر برآورد ضعیف، متوسط و قوی آن سازه (عامل) با سازه‌های برونزای مرتبط با خود می‌باشد (هنسلر و همکاران، ۲۰۱۵). نتایج بررسی این آزمون در جدول زیر بیان شده است و می‌توان مشاهده کرد که مقدار این شاخص برای هر دو متغیر در آستانه مناسبی قرار دارد.

جدول ۴-۷: نتیجه معیار Q^2

مقدار Q^2	متغیرها
۰/۳۷	انگیزش پیشرفت
۰/۳۹	هدف گزایی

مدل کلی

آخرین جالت مورد بررسی برآزش مدل در وضعیت کلی می باشد که با شاخص GOF برآورد می گردد. سه عدد ۰/۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان آستانه های ضعیف، متوسط و قوی برای این شاخص تعریف شده است. این شاخص به وسیله فرمول زیر محاسبه می گردد:

$$GOF = \sqrt{Communalities * R^2}$$

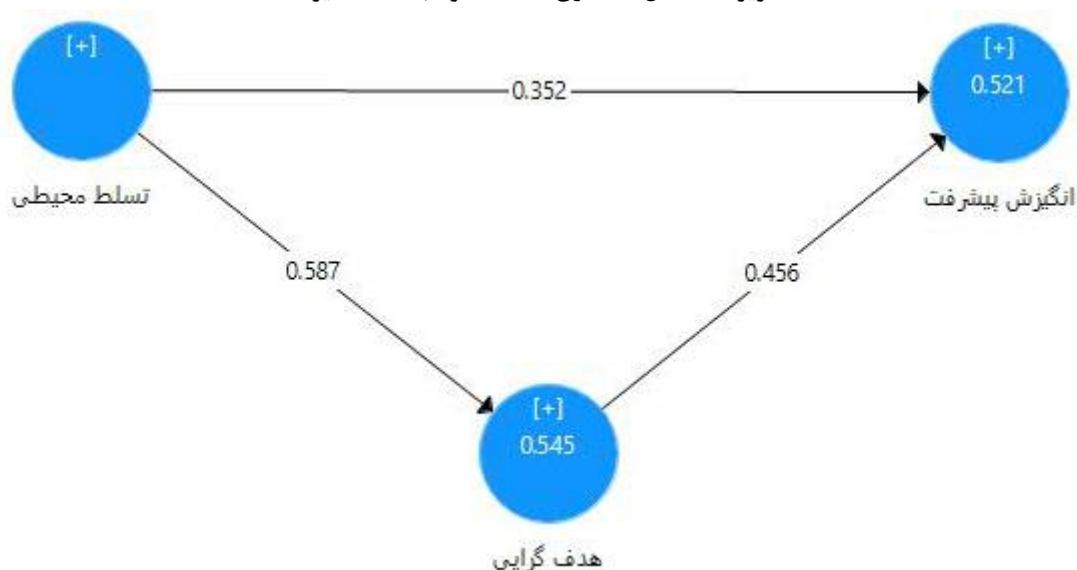
که در این فرمول Communalities یعنی میانگین مقادیر اشتراکی. از این رو:

$$\sqrt{0.423 * 0.533} = 0.474$$

با توجه به اینکه همانگونه که بیان شد آستانه قوی این معیار ۰/۳۶ است، مقدار به دست آمده برای این شاخص در این تحقیق یعنی ۰/۴۷۴، از برآزش کلی قوی مدل حکایت دارد.

پس از اطمینان از مناسب بودن برآزش صورت گرفته در هر سه حالت مورد نظر، نوبت به تفسیر روابط می رسد. اساس کار بر این است که چنانچه یک رابطه که با پیکان جهت دار مشخص شده است دارای ضریب معناداری بالاتر از ۱/۹۶ باشد گواه معنادار بودن آن رابطه است. ضریب مربوط به این رابطه نیز در نگاره ضرایب مشخص شده است.

تصویر ۴-۱: مدل ساختاری مطالعه همراه با شدت تاثیر

شکل ۴-۲: مدل ساختاری تحقیق همراه با ضرایب معناداری

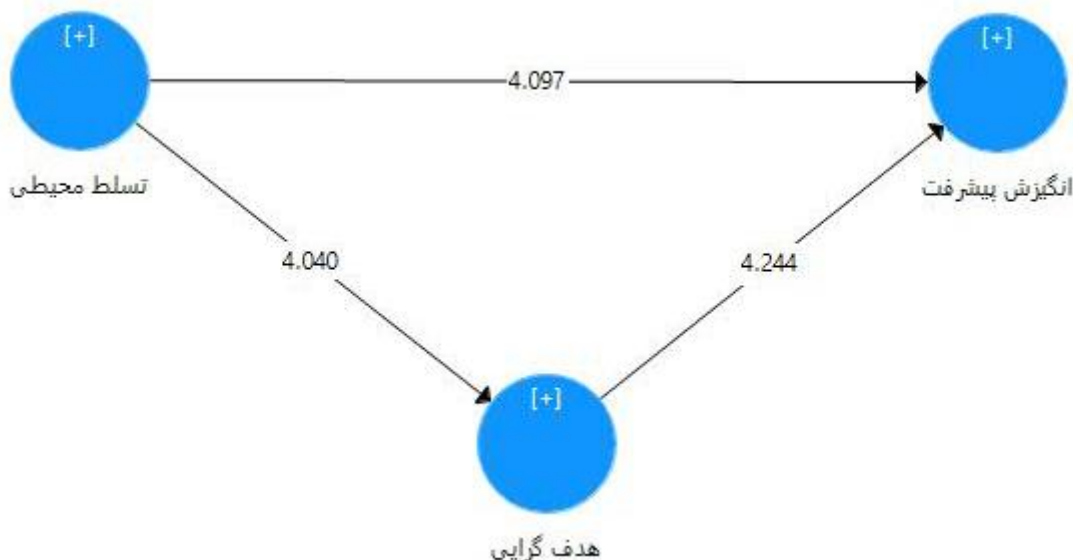
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

آنگونه که از نگاره فوق بر می آید، تمامی مسیرها دارای معناداری لازم هستند. به عبارتی متغیر مستقل از هر دو مسیر مستقیم و غیرمستقیم دارای تاثیر مثبت و معناداری بر متغیر وابسته است.

بررسی فرضیه های پژوهش

اینک و پس از اطمینان از برازش مطلوب مدل در همه ابعاد، به تفسیر فرضیه های پژوهش پرداخته شده است که جمع بندی آن در جدول ۴-۸ آمده است.

جدول ۴-۸: نتایج فرضیه های پژوهش

نتیجه	معناداری مسیر	ضریب	فرضیه
تایید فرضیه	۴/۰۹۷	۱/۳۵۲	فرضیه اول: تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی تاثیر معناداری دارد.
تایید فرضیه	۴/۰۴۰	۱/۵۸۷	فرضیه دوم: تسلط محیطی دانش آموز بر هدف گرایی تحصیلی تاثیر معناداری دارد.
تایید فرضیه	۴/۲۴۴	۱/۴۵۶	فرضیه سوم: هدف گرایی تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی تاثیر معناداری دارد.
تایید فرضیه	***	۱/۲۶۸	فرضیه چهارم: هدف گرایی تحصیلی در تاثیر بین تسلط محیطی دانش آموز بر انگیزش پیشرفت تحصیلی نقش میانجی میانجی دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده می توان دید که در فرضیه اول و به صورت مستقیم، تسلط محیطی با ضریب ۰/۳۵۲ تاثیر مثبت و معناداری بر انگیزش پیشرفت دارد.

همچنین می توان دید که در فرضیه دوم و به صورت مستقیم، تسلط محیطی با ضریب ۰/۵۸۷ تاثیر مثبت و معناداری بر هدف گرایی دارد.

همچنین می توان دید که در فرضیه سوم و به صورت مستقیم، هدف گرایی با ضریب ۰/۴۵۶ تاثیر مثبت و معناداری بر انگیزش پیشرفت دارد.

در نهایت در فرضیه چهارم و مسیر غیرمستقیم مشخص شده است که تسلط محیطی از طریق هدف‌گرایی تأثیری با ضریب ۰/۲۶۸ بر انگیزش پیشرفت دارد.

در نتیجه اینکه با توجه به تأیید تأثیر معنادار در هر دو وضعیت مستقیم و غیرمستقیم، هر چهار فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار گرفته است.

۵- خلاصه نتایج فرضیه‌های تحقیق:

مقوله تحصیل یکی از اساسی‌ترین مباحث در تعیین سرنوشت کودکان و در نهایت آینده‌سازان هر کشور است. بنابراین افزایش کیفیت تحصیلات و بهبود شاخص‌های موثر بر آن می‌تواند با ارتقای سطح کیفی تحصیلات، افرادی موفق را تحویل جامعه دهد. بنابراین به سبب اهمیت این موضوع، ضروری است تا شاخص‌های موثر در زمینه کیفیت تحصیلات موفق به خوبی احصا شوند. یکی از این شاخص‌های مهم انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان است.

انگیزش پیشرفت به رفتارهایی که به یادگیری و پیشرفت در مدرسه مربوط است، اطلاق می‌شود. انگیزش پیشرفت یعنی اینکه فرد با توجه به توانایی‌های خود، دشواری‌ها را به گونه‌ای جلوه دهد که به نظر می‌تواند به راحتی از عهده حل آنان برآمده و برای رسیدن به موفقیت از هیچ تلاشی فروگذار نباشد (سگورا و همکاران، ۲۰۲۰).

بدین ترتیب می‌توان اینگونه تعبیر کرد که انگیزش پیشرفت یک شاخص مهم در زمینه موفقیت تحصیلی است و با این رویکرد، این تحقیق تلاش نموده است تا شاخص‌های موثر بر آن را شناسایی و تبیین نماید. یکی از این شاخص‌های موثر تسلط محیطی است.

بدین ترتیب و بنا بر آنچه که از نتایج تحلیل آماری در فصل پیشین به دست آمد، مشخص شده است تسلط محیطی تأثیر مثبت و معناداری بر انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان دارد. بدین معنا که با افزایش کیفیت و توانمندی دانش‌آموز در شاخص تسلط محیطی انگیزش پیشرفت نیز در وی رشد می‌کند.

در توضیح و تفسیر این مطلب می‌توان گفت که با بررسی مولفه‌ها و شاخص‌های شاخص تسلط محیطی می‌توان دریافت که به استناد ادبیات موجود، این پدیده روان‌شناختی از بن‌مایه‌هایی نظیر اعتماد به نفس، مسئولیت‌پذیری، انتخاب‌های آگاهانه و مسئولانه و همچنین تطابق ساده‌تر با اجتماع برخوردار است (گیرز و همکاران، ۲۰۱۸).

در واقع فردی که از سطح بالاتری از تسلط محیطی برخوردار است به خوبی می‌تواند انتخاب‌های موثری برای خود (منجمله در حوزه تحصیلی) انجام دهد. برای چنین دانش‌آموزی می‌توان اعتماد به نفس بالاتری در امور تحصیلی و پرداختن به تکالیف قائل بود. ضمن آنکه این دسته از دانش‌آموزان، به خوبی و آسانی با اجتماع و محیط اطراف خود (منجمله مدرسه)، ارتباط موثر برقرار می‌کنند (نوردن و همکاران، ۲۰۱۷).

نتیجه چنین قابلیت‌هایی می‌تواند علاقمندی بیشتر به مدرسه و تحصیل و در نتیجه افزایش انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان باشد. یافته‌ای که همسو با نتایج این تحقیق در مطالعاتی همچون مرادی و همکاران (۱۴۰۱)، مختاری (۱۳۹۴) و پارکر و همکاران (۲۰۲۰)، نیز بدان اشاره شده است.

در عین حال بخش دیگری از نتایج این مطالعه نشان از دارد که تسلط محیطی علاوه بر اینکه به صورت مستقیم بر انگیزش پیشرفت تأثیر می‌گذارد، به واسطه تأثیر مثبت بر شاخصه هدف‌گرایی در دانش‌آموزان نیز می‌تواند باعث تقویت انگیزش پیشرفت در آنها شود.

آنچه مشخص است، تفاوت افراد در میزان علاقه به درس و تعیین اهداف مختلف تحصیلی است. افراد مختلف برای درس خواندن جهت‌گیری‌های تحصیلی متفاوتی دارند. درس خواندن و ادامه تحصیل برای برخی افراد جز اولین اولویت‌ها بوده و برای عده‌ای دیگر اینگونه نیست (سگورا و همکاران، ۲۰۲۰).

به طور کلی اهدافی که فرد محصل برای تحصیل بر می‌گزیند، در پیشرفت تحصیلی او نقش مهمی ایفا می‌کند. به عنوان مثال، زمانی که یک فرد محصل در کلاس شرکت فعالانه دارد و برای انجام تکالیف درسی شور و اشتیاق دارد، احتمالاً پیشرفت قابل توجهی نسبت به دیگر محصلانی که از سر اجبار یا رفع تکلیف در کلاس‌های درس حاضر می‌شوند، خواهد داشت. برای فردی که بهترین بودن در کلاس درس، اولویت است، پیشرفت تحصیلی دور از ذهن نخواهد بود. بنابراین هدفی که فرد از تحصیل کردن برای خود تعیین می‌کند، تأثیر ویژه‌ای بر میزان موفقیت تحصیلی و همچنین انگیزه وی برای پیشرفت تحصیلی دارد (فخاری کریم آباد و دهقان منشادی، ۱۳۹۸).

در عین حال آنچه از ادبیات موضوع می‌توان دریافت این است که جهت‌گیری که فرد در انتخاب اهداف تحصیلی و برخورد با تکالیف مرتبط با یادگیری دارد، به صورت ناخودآگاه می‌باشد. اینجاست که می‌توان متصور بود که افرادی با تسلط محیطی بالاتر به دلیل اعتماد به نفس بالاتر، قدرت تصمیم‌گیری قویتر، مسئولیت‌پذیری بالاتر و ارتباطات اجتماعی بهتر، احتمالاً هدف‌گرایی بهتری نسبت به دیگران داشته و در نتیجه انگیزه‌های

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCH-conf.ir

پید شرفتی بی شتری نیز خواهند دا شت. م سئله ای که هم سو با این تحقیق در مطالعات ح سنه زاده کیانی و همکاران (۱۳۹۶) و و کاراگانی و همکاران (۲۰۲۲)، نیز بدان اشاره شده است.

۱. فخاری کریم آباد، مح سن و دهقان من شادی، من صور. (۱۳۹۸). انگیزش پید شرفت و یادگیری دانش آموزان ابتدایی، سومین همایش ملی

روانشناسی، تعلیم و تربیت و سبک زندگی، قزوین، <https://civilica.com/doc/1021008>

2. Segura-Robles, A. Fuentes-Cabrera, M.E. Parra-Gonzalez, J. Lopez-Belmonte, Effects on personal factors through flipped learning as combined methodologies in secondary education, *Front. Psychol.* 11 (2020) 1103, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01103>
3. D. Gears, K. Braun, Gamification in business: designing motivating solutions to problem situations, in: *Proceedings of the CHI 2018 Gamification Workshop*, 2013. http://gamification-research.org/wp-content/uploads/2018/03/Gears_Braun.pdf
4. L.-Å. Norden, L. Mannila, A. Pears, Development of a self-efficacy scale for digital competences in schools, in: *2017 IEEE Frontiers in Education Conference (FIE)*, Indianapolis, USA, 2017, pp. 1–7, <https://doi.org/10.1109/FIE.2017.8190673>.